

วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน
ในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
An Analysis of The Buddhist Prophecy Affecting the People's Way of
Life in Ban Tin Sub-District, Mueang Phrae District, Phrae Province

พระสมบัติ สนต์จิตโต (เป็งวงศ์)¹, พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์², เกียรติศักดิ์ พงศ์คำ³
Phra Sombat Santacito (pengwong)¹, Phrakru Soontorndhammanithat², Kriengsak Fongkam³

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹,
วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²
วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³
Phrae Buddhist College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University¹,
Phrae Buddhist College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University²,
Phrae Buddhist College, Mahachulalongkomrajavidyalaya University³
Email: Sombat.San@hotmail.com

(Received: Dec 23, 2023; Revision: Jan 17, 2024; Accepted: Jan 19, 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์
เถรวาท 2) เพื่อศึกษาพุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอ
เมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน
ในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย
การศึกษาภาคเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interviews) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 15 รูป/ คน
และทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์

1. ในคัมภีร์อรรถกถา ได้กล่าวถึงความฝัน 16 ประการของพระเจ้าปเสนทิโกศลโดยมี เนื้อหาใจความ
สำคัญเกี่ยวกับการทำนายในอนาคตหลังจาก 2,500 ปี ไปแล้ว จะมีคำทำนายเกี่ยวกับผู้ปกครองเป็นหลักที่ไม่
ตั้งอยู่ในศีลธรรมจริยธรรม ปกครองหรือบริหารบ้านเมืองด้วยความยุติธรรม ผู้นำหลงอยู่ในอำนาจ
ดำเนินการบริหารประเทศด้วยความไม่สุจริต และความเสื่อมโทรมของสังคม โดยเฉพาะมนุษย์ที่ไม่มีคุณธรรม
จริยธรรม ไม่มีศีลธรรม ขาดจรรยาบรรณในการทำงาน และรวมไปพระสงฆ์ที่ไม่ครองตนตามพระธรรมวินัย
จนเกิดความไม่ปกติของบ้านเมือง สังคมขาดความเรียบร้อย จนไม่สามารถทำงานเพื่อเลี้ยงชีพได้

2. พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่
จังหวัดแพร่ ส่งผลให้เศรษฐกิจฝืดเคือง ประชาชนจะเดือดร้อน จากพุทธทำนายข้อดังกล่าว ส่งผลกระทบ
ต่อเศรษฐกิจ ประชาชนชาวจังหวัดแพร่จึงได้นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนา
เศรษฐกิจในชุมชน มีผลกระทบต่องานอย่างเห็นได้ชัดในกรณีปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏตามสื่อ การแก่งแย่งชิงดี
ชิงเด่น การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาเหล่านี้ทางประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้นำเอา
หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือหลักขรรยาวาสธรรม 4 มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติและ

ส่งเสริมให้เยาวชน สังคม ได้นำเอาหลักธรรมเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการครองเรือน

3. จากความฝัน (สุบิน) ของพระเจ้าปเสนทิโกศล สามารถวิเคราะห์สะท้อนถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดต่อคนหมู่มากเป็นสังคมจึงแบ่งสภาพของปรากฏการณ์ในสังคมไทย สังคมโลก สามารถวิเคราะห์ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ เช่น คนขาดความรู้ประสบการณ์ แต่ได้รับแต่งตั้งให้ปกครอง บ้านเมืองเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันผู้มีอำนาจ รับสินบน ปกครองคนอย่างไม่ชอบธรรม และยังไปสอดคล้องกับ วัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในเรื่องของความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธทำนายข้อที่ว่า แม่โคตมมลูกโค พระพุทธเจ้าทรงทำนายว่า ภายหน้าเด็กจะไม่เลี้ยงดูผู้ใหญ่ คนชราหาเลี้ยงตนเองไม่ได้จะต้องอ่อนวอนขอเด็กเลี้ยงชีพตน ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ทางพระพุทธศาสนาสอนให้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนเรื่องทิศ 6 บทบาทหน้าที่ที่สังคมจะต้องประพฤตต่อกันแม้ในพุทธทำนายข้อนี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง แต่ด้วยคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงทำให้บุตรธิดาทุกคนต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ โดยเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

คำสำคัญ: พุทธทำนาย, ประชาชน, บ้านถิ่น, ไทลื้อ

Abstract

This research the objectives are 1) to study the history of Buddhist predictions that appear in Theravada scriptures. 2) to study Buddhist predictions that are consistent with the lives of people in Ban Thin sub-district. Mueang Phrae District, Phrae Province and 3) to analyze Buddhist predictions that are consistent with the lives of the people in Ban Thin Subdistrict. Mueang Phrae District, Phrae Province, uses qualitative research methods (Qualitative Research) by studying documents. and in-depth interviews (In-depth-interviews) 15 people in the area and analyzed according to the objectives.

1. In the Commentary Mentioned the 16 dreams of King Pasenadi Kosala. The main content of future predictions after 2,500 years has been mainly predictions about rulers that are not based on morality or ethics. Rule or administer the country with injustice. Leaders are obsessed with power. Run the country dishonestly and the decay of society Especially human beings who do not have morality, ethics, morality, or work ethic. and includes monks who do not live according to the Dhamma and Vinaya until there was disorder in the country Society lacks order. Until unable to work for a living

2. Buddhist predictions are consistent with the lives of the people in Ban Thin sub-district. Mueang Phrae District, Phrae Province, resulting in a sluggish economy. People will suffer. From the Buddhist predictions mentioned above Affect the economy The people of Phrae Province have therefore embraced the principles of Buddhist teachings to develop the economy in the community. There is a clear impact on society in the cases of various problems appearing in the media. rivalry corruption These problems are faced by the people in Ban Thin Subdistrict. Mueang Phrae District, Phrae Province has adopted the principles and teachings of Buddhism. namely, the 4 principles of Secular Dhamma as a guideline for conduct

and to encourage youth and society to adopt the principles of good citizenship as a guideline for living in a household.

3. From the dream of King Pasenadi Kosala Able to analyze and reflect events that will occur to a large group of people as a society, thus dividing the conditions of phenomena in Thai society and world society. Able to analyze political, social, and economic aspects such as people lacking knowledge and experience. but was appointed to rule the country increased. At the same time, those in power accepted bribes and ruled the people unjustly. and also goes in line with Cultural traditions of the people in Ban Thin Subdistrict Mueang Phrae District, Phrae Province, especially the culture of gratitude to ancestors which is consistent with the Buddhist prediction that Mother cow drinks milk from her calf The Lord Buddha predicted that In the future, children will not be able to take care of adults. Elderly people who cannot provide for themselves will have to beg for children to provide for themselves. This conflicts with the traditional Thai culture where Buddhism teaches to be grateful to one's parents, especially the Buddha's teaching about the 6 directions, the roles and responsibilities that society must perform towards one another, even though in Buddhist predictions this will have an impact. society widely But because of the teachings of Buddhism, every child must have gratitude to their parents and teachers by connecting with the good cultural traditions of Thailand.

Keywords: Buddhist Prediction, Laypeople, Baan Thin, Tai-Lue

บทนำ

การพยากรณ์หรือการทำนายนั้นเป็นเรื่องของการคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเอาไว้ล่วงหน้าโดยอาศัยเหตุปัจจัยต่าง ๆ เป็นเครื่องชี้แนะ ของการทำนายนั้นมีอยู่หลากหลาย เช่น ความฝัน อุบัติเหตุ หรือการดูดวงชะตาตามศาสตร์แขนงที่หลากหลาย โดยอาศัยความเชื่อของแต่ละบุคคล บางครั้งการทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าก็เกิดผลเป็นจริงในภายหลังจนกลายเป็นเหตุที่น่าอัศจรรย์ ราวกับว่ามองเห็นอนาคต แต่บางครั้งการทำนายเหตุการณ์เอาไว้ล่วงหน้าก็ไม่เป็นจริงตามที่ทำนายไว้ ดังที่เคยปรากฏมาแล้วหลายเหตุการณ์

พุทธทำนาย หรือ พุทธพยากรณ์ เป็นคำทำนายที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตามปรากฏในมหาสุบินชาดกว่า เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ ณ วัดพระเชตุวันมหาวิหาร ทรงปรารภมหาสุบิน 16 ข้อ เหตุว่าพระเจ้าปเสนทิโกศลได้เสด็จเข้าสู่นิทรารมย์ในยามราตรี ในปัจฉิมยามทอดพระเนตรเห็นพระสุบินนิมิตอันใหญ่หลวง 16 ประการ ทรงตระหนกพระทัยตื่นพระบรรทม ทรงพระดำริว่า เพราะเราเห็นสุบินนิมิตเหล่านี้ จักมีอะไรแก่เราบ้างหนอเป็นผู้อันความสะดุ้งต่อมรณภัยคุกคามแล้วทรงประทับเหนือพระแท่นที่ไสยาสน์นั้นแล จนล่วงราตรีกาล (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 32)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือพระพุทธศาสนาอยู่จำนวนมากโดยคิดเป็นร้อยละ 93 ของประชากรทั้งประเทศและได้มีการนับถือพระพุทธศาสนาเป็นเวลายาวนาน สังคมไทยจึงเป็นสังคมพุทธ พฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนไทย ได้อาศัยคำสอนทางพระพุทธศาสนาช่วยขัดเกลา และเป็นเป้าหมายหล่อหลอม กิจกรรมสำคัญของรัฐที่ดี ของชุมชนที่ดี มักจะมีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ เพื่อย้ำความสำคัญและส่งเสริมคุณค่าทางจิตใจ กล่าวได้ว่าวิถีชีวิตของคนไทยผูกพันอิงอาศัยพระพุทธศาสนา มาโดยตลอด ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ผังลึกในจิตใจ และวิถีชีวิตของคนไทย เป็นเครื่องหล่อหลอม กลั่นกรองนิสัย

ใจคอของคนไทย ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ที่เรียกว่าเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539 : 3-4) นอกจากนี้ชนชาติไทยยังเป็นคนที่มีจิตใจ โอบอ้อมอารี มีจิตเมตตาสาเหตุที่ทำให้ชนชาติไทยมีเอกลักษณ์ ก็เพราะพระพุทธศาสนาได้เข้ามาในประเทศไทย เป็นเหตุให้วิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาตลอดเวลายาวนาน จนเกิดการปรับตัวเข้าหากัน และผสมปะปนกับความเชื่อและข้อปฏิบัติสายอื่น ๆ ที่มีมาในหมู่ชนชาวไทย ถึงขั้นทำให้เกิดมีระบบความเชื่อ และความประพฤติปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาที่เป็นแบบของคนไทยโดยเฉพาะอันมีรูปลักษณะ และเนื้อหาของตนเอง ที่เน้นเด่นบางแง่บางด้านเป็นพิเศษ แยกออกได้จากพระพุทธศาสนาเป็นอย่าง ๆ ไป ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นพระพุทธศาสนาแบบไทย หรือ พระพุทธศาสนาของชาวไทย” ทำให้นักปราชญ์ชาวไทย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539 : 4) ได้ตีความหลักพุทธธรรมให้สอดคล้องกับสังคมชาวไทยสืบต่อมา

ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองแพร่ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 7 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ เขตการปกครอง ตำบลบ้านถิ่น มี 11 หมู่บ้าน ประชากร ตำบลบ้านถิ่นมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 6,468 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,455 ครัวเรือน (เทศบาลตำบลบ้านถิ่น, 2566) ข้อมูลทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชนตำบลบ้านถิ่นประกอบด้วยกลุ่มชน 2 กลุ่มคือ ไตลื้อ และไทล่านา อาชีพหลักของชาวตำบลบ้านถิ่น ได้แก่ อาชีพการทำนา และการปลูกพืชผลทางการเกษตร อาชีพรอง ได้แก่ อาชีพค้าขาย อาหารประจำถิ่น ได้แก่ การทำนาข้าวเหนียว ผลิตจากข้าว เช่น ข้าวแค้น, ผลผลิตจากถั่วเหลือง เช่น ถั่วเน่า, ถั่วเน่าแผ่น, ผลผลิตจากหน่อไม้ เช่น หน่อโอ้, เมี่ยง, ยำวันหนาน้อย เป็นต้น ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม หมู่บ้านไตลื้อ ด้วยลักษณะเฉพาะของชาวตำบลบ้านถิ่นส่วนใหญ่มีอาชีพหลักด้านการเกษตร อาชีพรองคือการค้าขาย ตลอดถึงการอยู่ร่วมกันของชุมชนทั้ง 11 หมู่บ้านเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีศิลปะ วัฒนธรรม อารยธรรมสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษอันยาวนาน มีเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกายไตลื้อ ผู้หญิงนุ่งซิ่นแท้ มีผ้าขาวโพกหัว ผู้ชายนุ่งผ้าด้อย ภาษาพูดไตลื้อ พื้นที่ประกอบพิธีกรรม กิจกรรม ของชุมชน ประกอบด้วย 1. วัด จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ วัดถิ่นใน วัดถิ่นนอก วัดพระธาตุถิ่นแถนหลวง วัดโป่งศรี 2. โรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านถิ่น(ถิ่นวิทยาการ) และโรงเรียนถิ่นโสภาวิทยา 3. ศาลาอเนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 9 แห่ง 4. พื้นที่ป่าชุมชน 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 2 ประมาณ 1,250 ไร่ 5. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น ดอยปิงหลวง ห้วยปู่เคียน ซึ่งเป็นที่อาศัยของหมาป่า ตาดพระงามมีหินงอกหินย้อยธรรมชาติงดงาม ผาเสื่อแผ่ว เป็นต้น 6. สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของชุมชน ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อพญาแก้ว ศาลเจ้าพ่อท้าวชัย ความเชื่อแต่เดิมนั้นราษฎรชาวบ้านถือนับถือผีเป็นใหญ่ คือมีผีดี ผีป่วน ผีอ้าว ผีหมอนั่ง ผีโปง ผีสือ ผีกะ ผีครู ผีเสื้อวัด ผีเสื้อนา ในป่าก็มี ผีเป็กกะโหล้ง ผีตามอย การนับถือผีบรรพบุรุษ ซึ่งยังปรากฏให้เห็น ในส่วนของความเชื่อในเรื่องของพุทธทำนายของประชาชนในตำบลบ้านถิ่นนั้น ส่วนใหญ่จะได้รับการสืบทอดมาจากการที่พระสงฆ์นำมาเทศน์บรรยายตามโอกาสต่าง ๆ และได้รับการสืบทอดมาจากคำสอนของบรรพบุรุษที่เล่าสืบทอดกันมา ซึ่งจะเป็นลักษณะของการทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตตามที่ปรากฏในพุทธทำนาย ซึ่งถ้าเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวแล้วจะส่งผลกระทบไปในทางลบต่อวิถีวัฒนธรรม ดังนั้นชาวตำบลบ้านถิ่นซึ่งมีการอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองมาเป็นอย่างดีแล้วได้มีการสืบทอดอบรมสั่งสอนเยาวชนให้เห็นคุณค่าในความมีเอกลักษณ์ของชุมชนและให้รู้ถึงหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

การทำนายในพระพุทธศาสนาประกอบด้วยเหตุและผลเสมอ จึงเป็นเรื่องที่มีหลักการและเหตุผล ในประเทศไทยมีหลักพุทธทำนายหลายตำราที่จะนำมาศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์ต่าง ๆ ตามความเชื่อของปราชญ์ท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคที่จะถ่ายทอดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็น

อัตลักษณ์เฉพาะตน พุทธทำนายส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่เป็นการคาดเดาอย่างมีหลักการเกี่ยวกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลบ้านเมือง ภัยธรรมชาติ เช่น เรื่องภัยพิบัติของโลก ปัญหาสังคมและเหตุการณ์บ้านเมือง ซึ่งนักปราชญ์ด้านพระพุทธศาสนาได้รวบรวมไว้ในคัมภีร์หรือธรรมเทศนาพุทธทำนายต่าง ๆ เพื่อเก็บรักษาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาถือเป็นคติเตือนใจ และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยได้นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไปเป็นการแสดงออกให้เห็นว่าพื้นฐานของคนไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตั้งอยู่ในหลักธรรมและปฏิบัติตนให้เป็นตามหลักของพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อหาข้อสรุปว่าพุทธทำนายและหลักธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อย่างไร อันจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์เถรวาท
2. เพื่อศึกษาพุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อวิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก และอรรถกถา และชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำราวิชาการ หนังสือเอกสาร บทความ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตุลาภรณ์ แสนปรน และ ปฐม หงษ์สุวรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบ เนื้อหา และลักษณะเด่นของวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทย” ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทยพบว่า วรรณกรรมกลุ่มนี้มีรูปแบบคำประพันธ์ที่หลากหลาย มีลักษณะการใช้ตามแบบแผนของฉันทลักษณ์ตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น ทั้งที่แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลง (กะโลง, ครรโลง) คำ ร่าย กาพย์ กลอน อาน (โคลงสาร) กลอน ลิลิต ฉันท ส่วนเนื้อหาของวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทย สามารถแบ่งได้ เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ วรรณกรรมพุทธทำนาย กลุ่มความฝัน 16 ประการ วรรณกรรมพุทธทำนายกลุ่มคำพยากรณ์ และวรรณกรรมพุทธทำนายกลุ่มตำนานเมือง-พระธาตุ-พระบาท จากการศึกษารูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทย ทำให้ทราบว่าพุทธทำนายในสังคมไทยมีความหลากหลายทางด้านรูปแบบและเนื้อหาที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น สามารถสรุปลักษณะเด่นของวรรณกรรมพุทธทำนายได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเด่นด้านรูปแบบ ได้แก่ ลักษณะเด่นด้านคำประพันธ์ และลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาท้องถิ่น ลักษณะเด่นด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต เนื้อหาเกี่ยวกับการสั่งสอน เนื้อหาเกี่ยวกับการสะท้อนสภาพสังคม เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา (ตุลาภรณ์ แสนปรน และ ปฐม หงษ์สุวรรณ, 2564 : 2616-2629)

วาสนา กาญจนะคูหะ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วรรณกรรมการพยากรณ์” ผลการศึกษาพบว่าตามปกติบทบาทหลักและสำคัญที่สุดของวรรณกรรมคือการทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทำให้ผู้อ่านสำราญอารมณ์จากความไพเราะสละสลวยของการใช้ภาษา และวรรณกรรมยังมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไปอีก กล่าวคือวรรณกรรมมีบทบาทสำคัญในการบันทึกองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการที่ต่างกันไปตามความประสงค์ของผู้แต่ง

เช่น การบันทึกสภาพสังคม วัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจ ค่านิยม ความเชื่อ ภูมิปัญญา ตลอดจนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคม นอกจากนี้วรรณกรรมยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เช่น เพื่อใช้สอนใจ เพื่อสื่อสาร เพื่อการพยากรณ์ทำนายทายทัก เป็นต้น

วรรณกรรมกับการพยากรณ์ได้ทำหน้าที่ในการสะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ ไว้ อันจะเห็นได้จากหลักฐานทางวรรณกรรมกับการพยากรณ์ของไทยซึ่งมีความคล้ายคลึงกับวรรณกรรมกับการพยากรณ์ของชาติอื่น ๆ ในประเทศเพื่อนบ้านของไทยดังกล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ในสังคมปัจจุบันการพยากรณ์ การทำนายหรือคาดการณ์โดยอาศัยหลักวิชาหรือการบอกเหตุการณ์หรือความเป็นไปที่จะเกิดในเบื้องหน้า ก็ยังคงปรากฏในสถานภาพการทั่วไปในปัจจุบันที่ยังคงเห็นอยู่ทั่วไปคือ การพยากรณ์โชคชะตาตามสื่อต่าง ๆ ทั้งรายการพยากรณ์ทางโทรทัศน์ คอลัมน์การทำนายในหนังสือพิมพ์และนิตยสารทั่วไป ทั้งในส่วนที่เป็นการพยากรณ์ทำนายทายทักโดยเฉพาะบุคคลหรือการพยากรณ์ทำนายภาพสังคมโดยรวมอันมีลักษณะที่สอดคล้องกับวรรณกรรมพยากรณ์นั่นเอง (วาสนา กาญจนะคุหะ และคณะ, 2562 : 1-9)

ธนบัตร ใจอินทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธทำนายความฝันพระเจ้าปเสนทิโกศล ฉบับหอสมุดแห่งชาติ: ความสัมพันธ์กับเพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาเพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยาคลายคลึงกับเนื้อหาของอรรถกถามหาสุบินชาดก กล่าวคือ ผู้แต่งได้นำเนื้อหาความฝันและคำทำนายบางประการมาเพิ่มเติมในเนื้อหาของเพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา และไม่ได้เรียงตามลำดับข้อตามที่ปรากฏในอรรถกถาดังกล่าว โดยนำความฝันมาเพียงบางประการ หรือนำคำทำนายสั้น ๆ มาใช้เท่านั้น ขณะเดียวกันก็มุ่งนำเสนอแนวคิดที่สัมพันธ์กันคือ อนาคตของสังคมที่เลวร้ายนั้นเกิดจากการละทิ้งศีลธรรมของคนในสังคมเองเป็นการทำนายอนาคตเพื่อให้ตระหนักถึงความทุกข์ ความเดือดร้อนนานาประการ โดยมนุษย์สามารถหลุดพ้นหรือหนีรอดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยการประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความแพร่หลายของอรรถกถามหาสุบินชาดกที่มีการผลิตซ้ำ หรือนำมาสร้างสรรค์ต่อยอดเป็นพุทธทำนายความฝันพระเจ้าปเสนทิโกศลหลากหลายสำนวน รวมถึงวรรณคดีเรื่องอื่นในสังคมไทย (ธนบัตร ใจอินทร์, 2563 : 38-53)

พระปลัดอาทิตย์ อิทธิโชโต (ก้อนแก้ว) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของชาวพุทธในล้านนา” ผลการศึกษาพบว่า โหราศาสตร์ มีผลกระทบต่อชาวพุทธล้านนาทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ คือ ทำให้เกิดความสบายใจช่วยลดความกังวล ช่วยส่งเสริมให้ชาวล้านนาหันเข้ามาศรัทธาในพระพุทธศาสนา กันมากขึ้น ทำให้ชาวล้านนาเชื่อในเรื่องของกรรมและผลของการกระทำ ส่วนผลกระทบในเชิงลบก็ทำให้ผู้เชื่อนั้นเกิดความประมาท เกิดความมกมายอย่างไม่มีเหตุผล เป็นต้น และยังพบว่า พุทธศาสนิกชนมีความนิยมในการใช้โหราศาสตร์เพื่อตรวจดวงชะตา ดูแนวโน้มของชีวิต เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและเกิดความสบาย ต้องการทราบเหตุการณ์ล่วงหน้า ผู้ที่เชื่อเกี่ยวกับเรื่องโหราศาสตร์ส่วนใหญ่นั้นเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ในฐานะพุทธศาสนิกชนจึงควรมีหลักการใช้โหราศาสตร์อย่างเหมาะสม โดยใช้ให้เหมาะสมต่อความจำเป็นและโอกาสไม่ควรหลงมกมาย และไม่ยึดเป็นที่พึ่งยึดเหนี่ยวอย่างจริงจัง สำหรับโหราจารย์ผู้ให้คำแนะนำโหราศาสตร์ก็ควรที่จะมีจริยธรรมในการพยากรณ์หรือทำนาย ควรพยากรณ์ตามหลักวิชาที่ได้รู้เรียนมาอย่างถ่องแท้ ไม่พยากรณ์หลอกลวงเพื่อหวังผลประโยชน์ ยึดหลักธรรมเป็นหลักที่สำคัญควรสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยการประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้าช่วยแก้ไขยามดวงตกจักรราศีเคลื่อน เช่น ทำบุญตักบาตรฟังธรรม สวดมนต์ เป็นต้น ก็สามารถส่งเสริมและสนับสนุนกันได้อย่างเหมาะสม (พระปลัดอาทิตย์ อิทธิโชโต (ก้อนแก้ว), 2562 : 117-120)

พัชรี แก้วล็ก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องฤกษ์ตามคัมภีร์โหราศาสตร์ไทยที่มีผลต่อพุทธศาสนิกชน” ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อเรื่องฤกษ์ที่ปรากฏในคัมภีร์โหราศาสตร์ไทยนั้นมีการศึกษากัน

มายาวนานตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พระยาสิทธิพรทรงเชี่ยวชาญในคัมภีร์สุริยาตร์และทรงสนับสนุนให้มีการศึกษาวิชาโหราศาสตร์สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเล่าเรียนโดยไม่จำกัดว่าเป็นหญิงหรือชาย จะเห็นได้จากพระมหากษัตริย์ในสมัยต่อๆ มาจากราชวงศ์พระร่วงเจ้าก็ยังคงศึกษาและยึดถือในเรื่องฤกษ์จะเห็นได้จากพระฤกษ์ที่พระมหากษัตริย์ทรงเลือกใช้ให้เหมาะกับพระราชกรณียกิจต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลดีป้องกันผลเสียให้กับบ้านเมืองและบุคคล ในสังคมปัจจุบันยังมีความเชื่อเรื่องการขอฤกษ์เพื่อประกอบกิจการมงคลต่างๆ เพราะวิถีชีวิตของคนไทยยังยึดถือตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้ความเชื่อเรื่องการใช้ฤกษ์ยังยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาโดยมุ่งหวังให้มีความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และก่อให้เกิดความสุขต่อตนเอง ต่อสถาบันครอบครัว และต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย (พัชร แก้วผลึก, 2561 : 122)

สรุปได้ว่า พุทธทำนายที่พระพุทธเจ้าทรงทำนายความฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศล ทั้ง 16 ประการ และพระพุทธองค์ทรงมีพุทธภูมิกำทำนายว่า ผลของพระสุบินจะไม่เกิดแก่พระเจ้าปเสนทิโกศลโดยตรง แต่จะเกิดขึ้นในอนาคตกาลอันห่างไกลออกไปเบื้องหน้า จากพุทธทำนายดังกล่าวได้มีอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาในด้านความเชื่อของพุทธศาสนิกชนที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพุทธทำนาย และเป็นที่น่าอัศจรรย์ ที่เหตุการณ์หลาย ๆ อย่างนั้นได้เกิดขึ้นจริงตามที่พระพุทธองค์ทรงทำนายไว้ ในส่วนของการดำเนินชีวิตของชาวบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้นำเอาหลักความเชื่อเกี่ยวกับการทำนายหรือการพยากรณ์เข้ามาใช้โดยถือเอาสิ่งบอกเหตุบางอย่างเพื่อคาดคะเนอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง เช่น การทำนายความฝัน การทำนายจากการดูเส้นลายมือ และการทำนายจากวันเดือนปีเกิด ซึ่งบางครั้งก็เป็นจริงตามที่ทำนาย และหลาย ๆ ครั้งก็ไม่เป็นจริงตามที่ทำนายไว้ ความเชื่อเกี่ยวกับการทำนายหรือการพยากรณ์ได้มีอิทธิพลและวิวัฒนาการโดยการนำมาทำเป็นตำราพยากรณ์ต่าง ๆ เช่น ตำราทำนายฝัน ตำราเรื่องการดูฤกษ์ยาม ดังมีการศึกษาค้นพบว่าประเทศไทยมีการการศึกษาเรื่องการทำนายหรือการพยากรณ์มาอย่างยาวนานตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ซึ่งพระยาสิทธิพรทรงเชี่ยวชาญในคัมภีร์สุริยาตร์และทรงสนับสนุนให้มีการศึกษาวิชาโหราศาสตร์สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเล่าเรียนโดยไม่จำกัดว่าเป็นหญิงหรือชายจะเห็นได้จากพระมหากษัตริย์ในสมัยต่อๆ มาจากราชวงศ์พระร่วงเจ้าก็ยังคงศึกษาและยึดถือในเรื่องฤกษ์ และความเชื่อเรื่องการทำนายหรือการพยากรณ์ก็ยังได้สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรไว้คือ ตัวแปรของการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ เอกสาร หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับพุทธทำนาย พุทธพยากรณ์ และพระไตรปิฎก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับภาษาไทย และเอกสารทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชน ปราชญ์ชาวบ้าน และพระสงฆ์ในเขตตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

- 1) ชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก และอรรถกถา
- 2) ชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำราวิชาการ หนังสือเอกสาร บทความ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ศึกษาข้อมูลภาคเอกสารจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ
- 2) นำข้อมูลจากภาคเอกสารมาเรียบเรียงและวิเคราะห์เพื่อนำไปเป็นกรอบในการวิเคราะห์เรื่องพุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร่

จังหวัดแพร่ และเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

3.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งเมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

3.3 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มาตอบโจทย์ของการวิจัยแล้วหรือไม่หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกันผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การตรวจสอบข้อมูล

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ความเป็นมาของพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์เถรวาท

ในคัมภีร์อรรถกถา ได้กล่าวถึงความฝัน 16 ประการของพระเจ้าปเสนทิโกศลโดยมี เนื้อหาใจความว่า ความฝันข้อที่ 1 โคล่าสน 4 ตัวมีอาการเกรี้ยวกราดวิ่งมาจากทิศทั้ง 4 ทะยานเข้า หากันดุจะชนกันกลางพระลานหลวงพอเข้าใกล้กันก็ถอยหนีกลับไปเสียหาชนกันไม่ พุทธทำนาย เมื่อถึงสมัยที่ชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองของประเทศและประชาชนไม่ตั้งอยู่ในธรรม โลกจะวิปริตแปรปรวนไปต่าง ๆ ฝนฟ้าจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล พืชพันธุ์ธัญญาหารจะเหี่ยวแห้ง ข้าวยากหามาแกแวง (เกิดทุพภิกขภัย) ฝนฟ้าไม่ตกมีแต่ร้องคำราม เหมือนว่าจะตกแต่แล้วก็ไม่ตกลง หายจางไปเหมือนโคล่าสนทั้ง 4 ตัวนั้นตั้งท่าจะชนกันแต่แล้วถอยกลับหนีไม่ชนกัน

ความฝันข้อที่ 2 ต้นไม้ทั้งหลาย คือ ต้นไม้ต้นเล็กๆ ที่เพิ่งจะโผล่ขึ้นพ้นจากดินไม่นาน ได้แค่คืบหนึ่งข้างและแค่ดอกหนึ่งข้างเท่านั้นก็ผลิดอกออกผลไปตาม ๆ กันเหมือนไม้ใหญ่ ฉะนั้น พุทธทำนาย ความฝันนี้จะไม่เกิดขึ้นแก่พระองค์ แต่ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตกาล สมัยที่โลก เสื่อมจากศีลธรรมมนุษย์มีอายุน้อยเด็กหญิงจะตั้งครรรค์และมีบุตรทั้งที่อยู่ไวยังไม่เจริญพันธุ์เต็มที เหมือนต้นไม้ทั้งหลายเมื่องอกออกมาได้เพียงคืบหนึ่งหรือดอกหนึ่งก็มีดอกมีผล

ฉะนั้น ความฝันข้อที่ 3 แมโคทั้งหลาย คือ แมโคตัวโต ๆ กลับอ่อนวอนขอติ่มนมของลูกโค ตัวทั้งที่เพิ่งเกิดในวันนั้นนั่นเอง พุทธทำนาย เมื่อถึงในสมัยที่คนไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดีงามคนจะละทิ้งการอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ คือบรรดาลูก ๆ จะไม่เคารพยำเกรงในพ่อแม่ต่างมุ่งหาแต่ทรัพย์สมบัติอยากจะให้ของใช้ของกินแก่พ่อแม่ก็ให้ไม่อยากให้ก็ไม่ให้พ่อแม่ผู้แก่เฒ่าจึงต้องจ้องเด็กเลี้ยงชีวิตเหมือนแมโค ทั้งหลายต่างพากันดูตลกินนมของลูกโคที่เพิ่งออกมาจากท้อง

ความฝันข้อที่ 4 โคทั้งหลาย คือ ผู่งชนไม่พากันเทียมโคใหญ่ที่เคยพาออกไปซึ่ง สมบูรณ์ด้วยร่างกาย และเรี่ยวแรงเข้าในระเบียบแห่งแอกกลับไปเทียมโครุ่น ๆ ที่กำลังฝึกงานเข้าใน แอกและไถโครุ่น ๆ เหล่านั้นไม่อาจพาแอกและไถไปได้ก็พากันสลัดทิ้งหรือยืนเฉยเสีย เกวียนทั้งหลายก็ไปไม่ได้ พุทธทำนาย ชนชั้นปกครอง

หรือผู้ปกครอง (รัฐบาล) ของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม ปลดเสนา อำมาตย์ผู้รู้จักหน้าที่การงานออกนำเด็กหนุ่มเข้ามาแทนที่เหมือนคนทั้งหลายปล่อยโคหนุ่มที่เป็นงานไปแล้วจับลูกโคที่ยังไม่เคยเทียมไถมาใช้งานจึงเป็นเหตุให้ไถนาไม่สำเร็จ ฉะนั้น

ความฝันข้อที่ 5 ม้า คือ ม้ามีปากสองปาก มองเห็นหญ้าที่คนเลี้ยงนำมาให้ถึงกับปาก อ้าหน้าตาไหล เพราะความหิวโหย คนเลี้ยงม้าสองคนยืนยื่นหญ้าส่งป้อนให้พร้อม ๆ กันแทบไม่ทันกินไม่ รู้จักอิ่มจนน่าอ่อนใจ พุทธท้านาย ในสมัยที่ผู้ปกครองของประเทศเป็นคนโง่เขลาไม่ตั้งอยู่ในธรรม จักแต่งตั้งบุคคลที่โง่เล คนที่ไม่ยุติธรรมเป็นผู้พิพากษาพากันรับสินบนทั้งทางโจทก์และทางจำเลย เมื่อได้รับสินบนแล้วก็ตัดสินหรือวินิจฉัยคดีความตามความชอบใจของตน ผู้พิพากษาได้รับสินบนจากคู่ความทั้ง 2 ฝ่าย จึงเหมือนกับม้ากินหญ้าด้วยปากทั้ง 2 ปาก

ความฝันข้อที่ 6 ภาตทอง คือ สุนัขขึ้นนั่งภาชนะทองคำ ซึ่งมีราคาตั้งแสนอย่างสำราญใจทำให้ชัคนัยน์ตาไม่น่าดู และยังมียาที่เยื่อหยิ่งเหมือนดังตนเป็นผู้ที่ยิ่งใหญ่ พุทธท้านาย ในสมัยที่ผู้ปกครองของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม จักไม่ยกย่องให้ยศและตำแหน่งแก่คนที่ถึงพร้อมด้วยชาติ คือตระกูลสูง แต่จักให้ยศและตำแหน่งแก่คนตระกูลต่ำเมื่อเป็น เช่นนี้ คนตระกูลสูงต้องตกยาก คนตระกูลต่ำ ๆ ได้เป็นใหญ่ ดังนั้นคนตระกูลสูงไม่สามารถเลี้ยงชีวิต ได้จึงยกธิดาของตนให้แก่คนตระกูลต่ำ ด้วยหวังจะอาศัยเขาเลี้ยงชีวิต การที่ธิดาของคนตระกูลสูงอยู่ร่วมกับคนตระกูลต่ำ เหมือนกับภาตทองคำรองเยี่ยวสุนัขจึงจอก

ความฝันข้อที่ 7 สุนัขจิ้งจอก คือ บุรุษพันเชือกหนึ่งนั่งอยู่บนตั่งปลายเชือกที่พันแล้ว ข้างหนึ่งห้อยย้อย ลอดลงจากช่องพื้นบ้านถึงข้างล่าง สุนัขที่นอนใต้ถุนบ้านกลับกัดกินเชือกนั้นพันได้ ยาวเท่าไรก็กัดกินสิ้น ยิ่งพันยิ่งสั้นไม่มีโอกาสหย่อนยานพาดถึงพื้นดินได้เลย พุทธท้านาย ผู้หญิงทั้งหลายจะพากันทำเจ้าชู้ผู้ชายทำตัวเป็นขี้เหล้าเมายา คลั่งไคล้ใน เครื่องประดับ ไม่สนใจการบ้านการเรือน ยกยอทรัพย์สมบัติที่สามีหามาได้ด้วยความสามารถไปซื้อ สุราเลี้ยงชายชู้เหมือนสุนัขจิ้งจอกหิวโซตัวหนึ่งนอนอยู่ใต้ตั่งกัดกินเชือกที่เขาพันโดยที่เขาไม่รู้เลย

ความฝันข้อที่ 8 หมอน้ำ คือ มีตม่น้ำใบใหญ่มีน้ำเต็มใบหนึ่งตั้งอยู่ที่ประตูเมือง และมีตม่น้ำใบเล็ก ๆ จำนวนมากตั้งเรียงรายอยู่รอบๆ ตม่น้ำใบใหญ่นั้น ประชาชนทุกหมู่เหล่าตักน้ำมาจากทิศทางต่าง ๆ แล้ว เทใส่ตม่น้ำใบใหญ่ที่มีน้ำเต็มอยู่นั้น จนน้ำไหลล้นแล้วล้นอีกเงินองไปทั่วบริเวณนั้น แต่ไม่มีใครสักคนที่จะสนใจตม่น้ำใบเล็กที่ว่างเปล่าใบอื่น ๆ เลย พุทธท้านาย เมื่อโลกเสื่อมถอยจากศีลธรรมชนชั้นปกครองจะตกยากแม้แต่ชนชั้นปกครองผู้ยิ่งใหญ่ มีเงินเพียงแสนเดียวเท่านั้นจึงสั่งให้ชาวชนบทปลูกข้าวส่งเข้ามาใส่ยุ้งฉางของหลวงชาวชนบทไม่ เหลียวแลยุ้งฉางที่ว่างเปล่าของตนเองเลยเหมือนการตักน้ำใส่ตม่น้ำที่เต็มอยู่แล้วโดยไม่เหลียวแลตม่น้ำที่เปล่า ๆ บ้างเลย

ความฝันข้อที่ 9 สระโบกขรณี คือ สระโบกขรณีแห่งหนึ่งดาตาศไปด้วยบัวเบญจพรรณมีท่าขึ้นลงรอบด้าน บรรดาสัตว์ต่าง ๆ พากันลงดื่มน้ำในสระนั้นโดยรอบเท่านั้น น้ำที่อยู่โดยรอบ สระซึ่งสัตว์ทั้งหลายพากันเหยียบย่ำนั้นกลับเป็นน้ำใสไม่ขุ่นมัวเลยแต่น้ำที่อยู่ตรงกลางสระกลับขุ่นมัวไม่ใส ฉะนั้นพุทธท้านาย ในสมัยที่ชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครอง (รัฐบาล) ของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม อำนาจจอกติ 4 มีฉันทาคติ เป็นต้นหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตนไม่มีความเมตตากรุณาต่อประชาชน เก็บภาษีอากรมากเกินไปจนเกินกำลังของประชาชนที่จะมาจ่ายให้ได้ประชาชนจึงทิ้งเมืองหลวงอพยพไปอยู่ที่ชนบททางไกลเหมือนน้ำกลางสระใหญ่ขุ่น (คือถูกรีดน้ำค่าภาษี) แต่น้ำตรงริมขอบสระใหญ่ใสสะอาด (คือปราศจากการขูดรีดจากผู้ปกครองที่ไม่ตั้งอยู่ในธรรม)

ความฝันข้อที่ 10 ข้าวไม่สุก คือ บุรุษคนหนึ่งกำลังนั่งหุงข้าวแต่ข้าวในหม้อเกิดวิปริต สุกบ้าง ไม่สุกบ้าง เปียกแฉะบ้าง และไหม้บ้างคละเคล้ากันไป พุทธท้านาย ในสมัยที่ชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองไม่ตั้งอยู่ในธรรม ข้าราชการ นักธุรกิจ ประชาชน

แม้กระทั่งนักบวชรวมไปถึงเทวดา ด้วยกันจักไม่ตั้งอยู่ในธรรม ฝนฟ้าตกไม่ทั่วบ้านทั่วเมือง คือ บางที่ตกมาก เกินไปกลายเป็นฝนชุก ทำให้ข้าวกล้าพืชพันธุ์ธัญญาหารเสีย บางที่ตกน้อยเกินไปทำให้ข้าวกล้าพืชพันธุ์ธัญญาหารเหี่ยวแห้ง บางที่ตกพอดีๆ จึงทำให้ข้าวกล้าพืชพันธุ์ธัญญาหารสมบูรณ์งามดีเหมือนข้าวสารที่บุคคล หุงในหม้อใบเดียวกันแต่มีผลเป็น 3 อย่าง คือ แฉะ ดิบ และสุกดี เป็นต้น

ความฝันข้อที่ 11 แก่นจันทน์ คือ ชายชราคนหนึ่ง นำเอาแก่นจันทน์แดงที่ถือว่าเป็นของมีค่าราคามาก ไปแลกกับนมโคมาดื่มกินดูเป็นเหมือนคนสิ้นคิดจิตไม่สมประกอบ พุทธทำนายในสมัยที่ศาสนาของตถาคต เสื่อมลง ภิกษุอลัชชี (ไร้ยางอาย) จะเห็นแก่ ปัจจยไทยธรรม แสดงธรรมเพียงเพื่อให้ได้ปัจจัย 4 มาเลี้ยงชีวิต ไม่ได้แสดงธรรมเพื่อให้สัตว์หลุดพ้นจากความทุกข์ มุ่งตรงนิพพานเหมือนคนทั้งหลายแลกแก่นจันทน์มีราคาตั้ง แส่นกับเปรียงเน่า

ความฝันข้อที่ 12 น้ำเต้าจมน คือ น้ำเต้าแห้งแต่กลับจมน้ำ ซึ่งถือว่าเป็นไปได้ยาก แปลกประหลาดและไม่เคยมีปรากฏ แต่กลับเกิดมีปรากฏเป็นไปได้ ประจักษ์แก่สายตาในพระสุบินของพระองค์พุทธทำนายเมื่อ สมัยที่โลกถึงความเสื่อมชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองไม่ให้ยศแก่คนดีหรือคน ที่มีความสามารถแต่กลับให้ยศ หรือตำแหน่งแก่คนพาลไม่มีความสามารถในการทำงานได้รับหน้าที่ และความคิดเห็นของคนพาลจะได้รับการ ยอมรับ ความคิดเห็นของคนดีจะไม่เป็นที่ยอมรับเหมือน น้ำเต้าเปล่า ๆ ที่คว้านไส้ออกเหลือแต่เปลือกแทนที่ จะลอยอยู่เหนือน้ำกลับจมนลงในน้ำ

ความฝันข้อที่ 13 ศิลาลอย คือ ทรงนิมิตเห็นหินซึ่งหนักแสนหนักแต่กลับลอยน้ำได้ เหมือนกับเป็นสิ่ง ที่ไร้น้ำหนัก ดูประหลาดยิ่งนัก พุทธทำนาย จะเกิดขึ้นในสมัยที่สังคมวิปริตแปรปรวนผู้คนขาดศีลธรรม พระสงฆ์ผู้ทรงศีล ทรงวินัยไม่ประพฤติตนอยู่ในพระวินัย ทำให้สังคมระส่ำระสายสับสนวุ่นวายบรรดาผู้ที่ถือ กำเนิดมีชาติ ตระกูลดีถึงพร้อมวิชาความรู้ความสามารถเพียบพร้อมด้วยคุณวุฒิและชาติวุฒิ มีความสามารถในการ สรรพวิชาการต่าง ๆ จะไม่ได้รับความเชื่อถืออีกต่อไป แม้จะพยายามอธิบายอย่างไรก็ตาม ผู้คนจะเชื่อฟังแต่ ถ้อยคำของพวกที่มีชาติตระกูลต่ำ แต่มีอำนาจวาสนาได้เป็นใหญ่เป็นโตเพราะอาศัยการประจบประแจงสอพลอ เพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้นจะมีแต่คนเคารพยำเกรงเหมือนศิลาแท่งที่บิใหญ่ขนาดเท่าเรือนยอด ลอยน้ำได้เหมือนเรือ

ความฝันข้อที่ 14 เขียดขยอกง คือ ผูกบเขียดตัวเล็ก ๆ ไล่วิ่งกวดงเห่าตัวใหญ่และมีพิษมาก เมื่อทันทัก ขบกัดให้ขาดเป็นท่อน ๆ กัดกินอวัยวะต่าง ๆ ของงูนั้นเสียจนหมดสิ้น พุทธทำนาย กล่าวคือ เวลาที่โลกมนุษย์ มีแต่ความเสื่อมโทรม สภาพสังคมไร้ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้คนขาดศีลธรรม ผู้ชายมีกิเลสหนา ราคะแรง กล้า ปล่อยตัวปล่อยใจตกอยู่ใต้อำนาจของภรรยาสาว ๆ ของตน พวกนางถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินใช้สามี เหมือนกับทาสข่มเหงตำหนิตามชอบใจต่าง ๆ ทำให้สามีหมดความสำคัญลงไปเหมือนผูกเขียดตัวเล็ก ๆ ขนาด เท่าดอกมะเขาวังไถ่กวดงเห่าตัวใหญ่ ๆ แล้วได้กัดกินลงไป ฉะนั้น

ความฝันข้อที่ 15 หงส์ทองล้อมกา คือ พญาหงส์ทอง ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ชั้นสูงแต่กลับ ยอมมอบตนเข้า เป็นพวก เคารพบนอบให้เหล่ากาเป็นหัวหน้าเพื่อจะได้พรรคพวกเป็นกา พุทธทำนาย ในสมัยที่ผู้ปกครองของ ประเทศเป็นผู้ไร้ความสามารถทางวิชาชีพและการยุทธ์ ชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองจึงไม่ตั้งผู้ดีมีชาติตระกูล ให้เป็นใหญ่เพราะกลัวว่าจะสูญเสียราชสมบัติ แต่กลับมอบความเป็นใหญ่ให้กับข้าทาสบริวารที่รับใช้อยู่ใกล้ตัว เมื่อผู้มีความรู้ความสามารถไม่ได้รับการเล็งดูจากราชตระกูลหรือผู้ปกครองแล้วก็ไม่สามารถเลี้ยงชีพได้จึง ยอมมอบตัวเป็นบริวารของผู้มีอำนาจซึ่งมีฐานะต่ำกว่าเหมือนพระยาหงส์ทองบินห้อมล้อมกาตัวที่เฝ้าหวากิน ตามบ้าน ฉะนั้น

ความฝันข้อที่ 16 เสือดาว เสือโคร่งกลัวแพะจริง ๆ คือ พวกแพะวิ่งไล่ล่าเสือโคร่งโดยวิ่งไล่ตามมาติดๆ เมื่อไล่ทันแล้วก็รุมกัดกินเสือดาวนั้นทันทีทำให้สัตว์ร้ายอื่น ๆ หวาดกลัวพากันวิ่ง หนีหลบเข้าป่าไปเพื่อให้รอดจาก

ฝูงแพะรัย พุทธท้านาย ในสมัยที่มีชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม ผู้ที่เกิดในตระกูลต่ำมีโอกาสได้เป็นข้าราชการส่วนผู้ที่เกิดในตระกูลสูงกลับตกยาก ดังนั้น ผู้ที่เกิดในตระกูลต่ำให้ ชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครอง เชื่อถือถ้อยคำของตนเป็นใหญ่เป็นโต ในหน่วยงานของราชการต่าง ๆ เช่น ศาลจึงพากันเบียดเบียนบังคับขู่เข็ญทุกวิถีทางเอาทรัพย์สินของผู้ที่มีตระกูลมาเป็นของตน ผู้ที่มีตระกูล เกรงกลัวก็มอบให้แก่ข้าราชการเหล่านั้นแล้วพากันหลีกหนีไปด้วยความหวาดกลัว

2. พุทธท้านายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

จากการที่ได้ศึกษาพุทธท้านายในหลาย ๆ ประเด็น จะเห็นได้ว่าพุทธท้านายของพระพุทธเจ้าอนั้น มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในเรื่องของความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธท้านายข้อที่ว่า แม่โคดีนมลูกโค พระพุทธเจ้าทรงทำนายว่า ภายหน้าเด็กจะไม่เลี้ยงดูผู้ใหญ่คนชราหาเลี้ยงตนเองไม่ได้จะต้องอ่อนวอนขอเด็กเลี้ยงชีพตน ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ทางพระพุทธศาสนาสอนให้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี พุทธท้านายที่มีความสอดคล้องกับสังคมของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในด้านจริยธรรม จากการที่ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์พระสงฆ์ ปราชญ์ท้องถิ่น และพุทธศาสนิกชนทั่วไปพบว่า เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดแพร่ในด้านจริยธรรมที่ประพุดิตร่วมกันในสังคมดังต่อไปนี้

ปรากฏการณ์ตามพุทธท้านายข้อที่ 2 สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมความประพฤติของมนุษย์ในการวางตัว ระวังใจในเรื่องรักใคร่หรือทางกามารมณ์ในอนาคตกาลภายภาคหน้า

ปรากฏการณ์ตามพุทธท้านายข้อที่ 3 นั้น ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นทุกข์ประการหนึ่งของสังคมเป็นสภาพที่สังคมไม่พึงปรารถนา เพราะหลักพระพุทธศาสนาถือว่าความกตัญญูต่อบุพการีผู้มีอุปการคุณเป็นเครื่องหมายแห่งคนดี

ปรากฏการณ์ตามพุทธท้านายข้อที่ 6 คือ ผู้ที่มีสกุลเหล่านั้นต้องตระก่ำลำบาก ความเป็นอยู่ตกอับอัตคัดขัดสน แต่พวกที่ไม่มีตระกูลกลับมีความเป็นอยู่สุขสบายเสวยสุขแทน ทำให้ผู้ดีซึ่งเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิตจำต้องอนง้อ นอบน้อมต่อผู้ที่ไม่มีสกุลรุนชาติ

ปรากฏการณ์ก็ตามพุทธท้านายข้อที่ 14 ได้ กล่าวคือเวลาที่โลกมนุษย์ มีแต่ความเสื่อมโทรม สภาพสังคมไร้ความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีแต่ความสับสนวุ่นวาย ผู้คนในสังคมพากันละเลยหลักศีลธรรมไม่ประพฤติปฏิบัติตามที่บรรพบุรุษคนโบราณยึดถือปฏิบัติ

พุทธท้านายมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แม้ในพุทธท้านายได้กล่าวถึงสุบินนิมิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล ในข้อที่ว่าหูกหม้อหนึ่งแต่ข้าวสุกไม่ทั่วมีทั้งข้าวสุกและข้าวแฉะ ซึ่งมีพุทธท้านายไว้ว่าในภายภาคหน้าฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล และตกไม่ทั่วถึงทำให้พืชผลทางการเกษตรไม่ได้ผลดีเหมือนดังที่เคยเป็นมาส่งผลให้เศรษฐกิจฝืดเคือง ประชาชนจะเดือดร้อนจากพุทธท้านายข้อดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ประชาชนชาวจังหวัดแพร่จึงได้น้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน

พุทธท้านายมีความสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในพุทธท้านายข้อที่ว่าหงส์ทองกลายเป็นบริวารแวดล้อมกา พระพุทธเจ้าทรงทำนายไว้ว่า ภายหน้าชนชั้นปกครองจะไม่เฉลียวฉลาดทรงอุปลักษณ์คนไม่มีสกุล คนมีสกุลจึงพากันไปรับใช้คนมีสกุลเหล่านั้นเพื่อเลี้ยงชีพ และคนไม่มีสกุลและพระทุศีลจะขึ้นมามีอำนาจต่างกดขี่ข่มเหงเอาทรัพย์สินสมบัติจากคนมีสกุลจากพุทธท้านายดังกล่าวนี้เกิดผลกระทบต่องานสังคมอย่างเห็นได้ชัดในกรณีปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏตามสื่อการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การทุจริตคอร์รัปชั่น ปัญหาเหล่านี้ทางประชาชนจังหวัดแพร่ ได้นำเอาหลักธรรมคำสั่ง

สอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติและส่งเสริมให้เยาวชน สังคม ให้นำเอาหลักธรรมเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการครองเรือน

3. วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

เนื่องจากความฝัน (สุบิน) ของพระเจ้าปเสนทิโกศลสะท้อนถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดต่อคนหมู่มาเป็น สังคมจึงแบ่งสภาพของปรากฏการณ์ในสังคมไทย สังคมโลก สามารถวิเคราะห์ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ เช่น คนขาดความรู้ประสบการณ์ แต่ได้รับแต่งตั้งให้ปกครองบ้านเมืองเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันผู้มีอำนาจรับ สิ้นบน ปกครองคนอย่างไม่ชอบธรรม ก็มีให้เห็นอยู่ทั่วไปคนรวยยิ่งรวยเพราะมีช่องทาง และโอกาสเอาเปรียบ คนจนเหมือนตุ่มใหญ่ที่คนตักน้ำไปใส่จนเต็มล้นแต่กลับปล่อยตุ่มเล็กให้ว่างเปล่า จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา ปรากฏการณ์ด้านนี้มีความสอดคล้องกับความฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศลข้อที่ 4 โคสามัญ คือ การแต่งตั้งคน ไม่ดีมาปกครอง ข้อที่ 5 ม้าสองปาก หมายถึง ผู้วินิจฉัยคดีรับสินบน ข้อที่ 9 สระโบกขรณี หมายถึง เมืองจะ รอยรา ข้อที่ 8 ตุ่มนา หมายถึง ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ข้อที่ 15 หงส์ล้อมกา หมายถึง คนดีเป็น บริวาร คนเลว ข้อที่ 16 เสือกไล่แกะ หมายถึง คนดีกลัวคนชั่ว

อภิปรายผล

1. ความเป็นมาของพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์เถรวาท

ในคัมภีร์อรรถกถา ขุททกนิกาย เอกกนิบาตชาดก เล่ม 56 ข้อ 77 ภาคที่ 2 สรุป ความได้ว่า พระเจ้าปเสนทิโกศลผู้ครองกรุงสาวัตถีแคว้นโกศลบรรทมหลับในราตรีกาล เวลาปัจฉิม ยามใกล้รุ่งทรงฝันเห็น 16 ประการเป็นความฝันที่แปลกประหลาดจึงทรงตกพระทัยตรัสเล่าความ ฝัน 16 ประการนั้นให้พราหมณ์บุโรหิต ประจำราชสำนักทำนาย พราหมณ์บุโรหิตเหล่านั้นก็ทูลเป็น เสียงเดียวกันว่าเป็นความฝันที่ร้ายแรงและทำนาย ว่าพระเจ้าปเสนทิโกศลจะต้องทรงประสบอันตราย 3 ประการ คือ เสวยราชสมบัติ โรคพยาธิเบียดเบียนหรือ สวรรคตไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งและทูลถวาย คำแนะนำให้ทรงทำพิธีฆ่าสัตว์บูชาญเพื่อสะเดาะเคราะห์ เมื่อพระนางมัลลิกาซึ่งเป็นมเหสีทรงทราบ เหตุการณ์นั้นจึงทูลให้ไปขอคำแนะนำจากพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า ทรงทำนายว่าเหตุร้ายต่าง ๆ จัก มีแน่แต่มีใช้แก่พระเจ้าปเสนทิโกศลหรือแคว้นแคว้นของพระองค์แต่เหตุร้าย ต่าง ๆ นั้นจักมีแก่สัตว์โลก ทั้ง ๆ ไปและแก่ศาสนาของตถาคตในอนาคตกาล (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 216)

2. พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

จากการวิจัยเรื่อง “พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” พบว่า

2.1) ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธทำนาย

พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในด้านของความเชื่อ ประชาชนในตำบลบ้านถิ่นนั้นมีความผูกพันอยู่กับวัดมาอย่างยาวนาน มีความศรัทธาเลื่อมใสในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยความเชื่อเกี่ยวกับพุทธทำนายนั้นได้รับรู้มา จากการได้รับฟังพระสงฆ์บรรยายตามโอกาสต่าง ๆ หรือจากการบอกต่อจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้นชาวบ้านในตำบล บ้านถิ่นจึงตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม จึงมีความพยายามในการร่วมกันรักษาสืบสานประเพณี ความเชื่อของท้องถิ่นไว้ให้ส่งต่อไปถึงชนรุ่นหลังต่อไป

2.2) พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พุทธทำนายของพระพุทธเจ้าท่านนั้น มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในเรื่องของความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธทำนายข้อที่ว่า แม่โคตมมณลูกโค พระพุทธเจ้าทรงทำนายว่า ภายหน้าเด็กจะไม่เลี้ยงดูผู้ใหญ่คนชราหาเลี้ยงตนเองไม่ได้จะต้องอ่อนวอนขอเด็กเลี้ยงชีพตน ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ทางพระพุทธศาสนาสอนให้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนเรื่องทิศ 6 บทบาทหน้าที่ที่สังคมจะต้องประพุดต่อกันแม้ในพุทธทำนายข้อนี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างกว้างขวางแต่ด้วยคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงทำให้บุตรธิดาทุกคนต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ โดยเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เช่น ประเพณีงานสงกรานต์ที่บุตรหลานต้องแสดงความกตัญญูโดยการรดน้ำดำหัวขอมา ขอพรพ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น

2.3) พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับสังคมของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับสังคมของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในด้านจริยธรรม จากการที่ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์พระสงฆ์ ปราชญ์ท้องถิ่น และพุทธศาสนิกชนทั่วไป พบว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดแพร่ในด้านจริยธรรมที่ประพุดร่วมกันในสังคมทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.4) พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แม้ในพุทธทำนายได้กล่าวถึงสุบินนิมิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล ในข้อที่ว่า หุ่นหม้อหนึ่งแต่ข้าวสุกไม่ทั่วมีทั้งข้าวสุกและข้าวแฉะ ซึ่งมีพุทธทำนายไว้ว่าในภายภาคหน้าฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล และตกไม่ทั่วถึงทำให้พืชผลทางการเกษตรไม่ได้ผลดีเหมือนดังที่เคยเป็นมาส่งผลให้เศรษฐกิจฝืดเคือง ประชาชนจะเดือดร้อนจากพุทธทำนายข้อดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ประชาชนชาวจังหวัดแพร่จึงได้น้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนดังคำกล่าวของ ประชาชนชาวตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้น้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ

2.5) พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในพุทธทำนายข้อที่ว่าหงส์ทองกลายเป็นบริวารแวดล้อมกา พระพุทธเจ้าทรงทำนายไว้ว่า ภายหน้าชนชั้นปกครองจะไม่เฉลี่ยฉลาดทรงอุปถัมภ์คนไม่มีสกุล คนมีสกุลจึงพากันไปรับใช้คนมีสกุลเหล่านั้นเพื่อเลี้ยงชีพ และคนไม่มีสกุลและพระทูลจะขึ้นมามีอำนาจต่างกดขี่ข่มเหงเอาทรัพย์สินสมบัติจากคนมีสกุลจากพุทธทำนายดังกล่าวนี้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างเห็นได้ชัดในกรณีปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏตามสื่อการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาเหล่านี้ทางประชาชนจังหวัดแพร่ ได้นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติและส่งเสริมให้เยาวชน สังคม ผู้นำเอาหลักธรรมเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการครองเรือน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

จากการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบว่าพุทธทำนายของพระพุทธเจ้าท่านนั้น มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในเรื่องของความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธทำนายข้อที่ว่า แม่โคตมมณลูกโค พระพุทธเจ้าทรงทำนายว่า ภายหน้าเด็กจะไม่เลี้ยงดูผู้ใหญ่คนชราหาเลี้ยงตนเองไม่ได้จะต้องอ่อนวอนขอเด็กเลี้ยงชีพตน ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ทางพระพุทธศาสนาสอนให้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนเรื่องทิศ 6 บทบาทหน้าที่ที่สังคมจะต้องประพุดติดอกกันแม้ในพุทธทำนายข้อนี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง แต่ด้วยคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงทำให้บุตรธิดาทุกคนต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ โดยเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เช่น ประเพณีงานสงกรานต์ที่บุตรหลานต้องแสดงความกตัญญูโดยการรดน้ำดำหัวขอขมา ขอพรพ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น ทั้งนี้ประชาชนชาวจังหวัดแพร่ก็น้อมนำเอาประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามเหล่านั้นมาประพุดติปฏิบัติในสังคมก่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ตลอดถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อันเป็นเหตุให้สังคมจังหวัดแพร่ได้รับการชื่นชมว่า คนแพร่นี้ใจงาม ตามปรากฏในคำขวัญของจังหวัดแพร่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่” มีข้อเสนอจากการวิจัยใน 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างทัศนคติด้านความเชื่อ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง ยึดเอาหลักธรรมและหลักพุทธทำนายมาปรับใช้ในการประพุดติปฏิบัติทำให้คนในสังคมมีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี เป็นการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้อยู่คู่กับสังคมไทยไปตราบนานเท่านาน เกิดความร่มเย็นเป็นสุข การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ตลอดถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันของคนในสังคมสืบไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถขยายกว้างมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ในเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความยั่งยืน แล้วให้ผู้คนในสังคมตระหนักถึงการช่วยกันรักษาสืบต่อศาสนา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามไว้ไม่ให้เสื่อมสูญไปตามกาลเวลา ผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็นสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

- 1) ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับพุทธทำนายที่ส่งผลต่อการเมืองการปกครอง
- 2) ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวพุทธทำนายในสังคมไทย
- 3) ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการนำพุทธทำนายมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

เอกสารอ้างอิง

ตุลาภรณ์ แสนปรน และ ปฐม หงส์สุวรรณ. (2564). “รูปแบบ เนื้อหา และลักษณะเด่นของวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทย”. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 9(6), 2616-2629.

วาสนา กาญจนะคุหะ และคณะ. (2562). “วรรณกรรมการพยากรณ์”. *วารสารเกษมบัณฑิต.* 20(พิเศษ), 1-9.

ธนบัตร ใจอินทร์. (2563). “พุทธทำนายความฝันพระเจ้าปเสนทิโกศล ฉบับหอสมุดแห่งชาติ : วามสัมพันธ์กับ

- เพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา”. วารสารอักษราพิบูล. 1(2), 38-53.
- พระปลัดอาทิตย์ อธิโชโต (ก้อนแก้ว). (2562). “การศึกษาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของชาวพุทธในล้านนา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรี แก้วลึก. (2561). “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องฤกษ์ตามคัมภีร์โหราศาสตร์ไทยที่มีผลต่อพุทธศาสนิกชน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2539). ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลบ้านถิ่น. (2566). ประวัติ/สภาพทั่วไปตำบลบ้านถิ่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.banthin.go.th/tambon/general>. [15 มกราคม 2566]